

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 1604/2019
12.09.2019. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Смиљана Ристић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије - Апелациони суд у Крагујевцу, коју заступа Државно правобранилаштво са седиштем у Београду, ради поништаја решења, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 774/2018 од 07.11.2018. године, у седници већа одржаној 12.09.2019. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија тужиле изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 774/2018 од 07.11.2018. године.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 6/17 од 16.11.2017. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев тужиле и поништено је, као незаконито, решење председника Апелационог суда у Крагујевцу број IV-СУ-../16 од 17.10.2016. године којим је тужилци престало право на накнаду трошкова за одвојен живот од породице закључно са 13.10.2016. године. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужилци накнади трошкове парничног поступка у износу од 60.750,00 динара, са законском затезном каматом од дана када наступе услови за извршење до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 774/2018 од 07.11.2018. године, ставом првим изреке, преиначена је пресуда Првог основног суда у Београду П1 6/17 од 16.11.2017. године и одбијен је као неосновани тужбени захтев тужиле, укључујући и захтев тужиле за накнаду трошкова парничног поступка. Ставом другим изреке, обавезана је тужилца да туженом накнади трошкове жалбеног поступка у износу од 16.500,00 динара.

Против наведене правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу члана 408. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14 и

87/18 - у даљем тексту: ЗПП), Врховни касациони суд је нашао да ревизија није основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка прописана чланом 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности, а у ревизији се не указује на друге битне повреде које могу бити ревизијски разлог у смислу члана 407. став 1. тачке 2. и 3. ЗПП.

Према утврђеном чињеничном стању на којем је заснована побијана одлука, тужила од 01.01.2010. године обавља судијску функцију у Апелационом суду у Крагујевцу, где борави од понедељка до петка, а живи у Решењем Високог савета судства од 22.07.2014. године тужили је утврђено право на накнаду за одвојени живот од породице почев од 01.07.2014. године. У спровођењу наведеног решења, председник Апелационог суда у Крагујевцу је решењем од 29.07.2014. године признао тужили право на накнаду трошкова смештаја према приложеном уговору о закупу стана, с тим да закупнина не може бити већа од 250 евра месечно у динарској противвредности према средњем курсу НБС на дан исплате, и право на накнаду трошкова превоза ради посете породици и то за највише четири путовања месечно у висини стварних трошкова превоза у међуградском саобраћају. Оспореним решењем председника Апелационог суда у Крагујевцу број IV-CY-../16 од 17.10.2016. године, утврђено је да тужили престаје право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице, закључно са 13.10.2016. године.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев тужиле и поништио оспорено решење председника Апелационог суда у Крагујевцу, сматрајући га незаконитим из више разлога. Становиште првостепеног суда је да одлука Уставног суда, којом је утврђена неуставност члана 16. Закона о изменама и допунама Закона о судијама, који је у додатим ставовима 5. и 6. члана 42. предвиђао право на накнаду за одвојени живот од породице судијама судова републичког ранга и апелационих судова уз утврђивање овог права од стране Високог савета судства, не може да утиче на постојање самог права које тужили припада на основу члана 5. став 1. Уредбе о накнадама и другим трошковима изабраних и постављених лица у државним органима. Такође, према становишту првостепеног суда, оспорено решење има дискриминаторско дејство у односу на тужилу која своју функцију обавља ван места свог пребивалишта и тиме је доводи у неједнаку ситуацију са судијама које функцију обављају у месту пребивалишта, јер погоршава њен имовински положај будући да због напредовања у служи има трошкове одвојеног живота које мора сама да сноси. Поред ових разлога, додатни разлог за незаконитост решења председника Апелационог суда у Крагујевцу првостепени суд налази у чињеници да решење Високог савета судства, којим је тужили утврђено право на накнаду за одвојени живот почев од 22.07.2014. године и које је коначно и правноснажно, никад није стављено ван снаге другим решењем истог органа.

Другостепени суд је побијаном пресудом преиначио првостепену пресуду и одбио као неоснован тужбени захтев тужиле, налазећи да судије које судијску функцију врше у суду за који су изабрани не остварују право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице, без обзира на удаљеност претходног места рада и пребивалишта, већ то право остварују само судије које су привремено или трајно премештене, односно упућене у суд у другом месту. Такође, другостепени суд је

становишта да, с обзиром на правно дејство које одлуке Уставног суда имају према члану 60. Закона о Уставном суду, оспорено решење председника Апелационог суда у Крагујевцу има карактер одлуке којом се обуставља извршење правноснажног појединачног акта - решења Високог савета судства донетог на основу законске одредбе која је проглашена неуставном, те да чињеница да Високи савет судства није донео акт којим би ставио ван снаге своје решење нема утицаја на законитост и правилност решења председника Апелационог суда у Крагујевцу.

По оцени Врховног касационог суда, другостепени суд је у овој правној ствари правилно применио релевантно материјално право када је одбио тужбени захтев, дајући за своју одлуку потпуне и јасне разлоге које прихвата овај суд, те су наводи ревизије о погрешној примени материјалног права неосновани.

Законом о изменама и допунама Закона о судијама („Службени гласник РС“ број 101/2013), чланом 16. извршена је допуна члана 42. основног текста Закона додавањем два нова става и то 5. и 6. којима је прописано да право на накнаду за одвојен живот од породице имају судије судова републичког ранга и апелационих судова и да право на ову накнаду утврђује Високи савет судства.

Одлуком Уставног суда I Уз-92/2014 од 26.05.2016. године, која је објављена у „Службеном гласнику РС“ број 63/16 од 15.07.2016. године, утврђено је да претходно цитиране одредбе члана 16. Закона о изменама и допунама Закона о судијама нису у сагласности са Уставом и потврђеним међународним уговором.

Према одредби члана 58. став 1. Закона о Уставном суду („Службени гласник РС“ број 109/07, 99/11, 18/13 – одлука УС, 103/15 и 40/15), када Уставни суд утврди да закон није у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права и потврђеним међународним уговорима, тај закон престаје да важи даном објављивања одлуке Уставног суда у „Службеном гласнику Републике Србије“. Одредбом члана 60. став 1. прописано је да се закони и други општи акти за које је одлуком Уставног суда утврђено да нису у сагласности са Уставом, општеприхваћеним правилима међународног права, потврђеним међународним уговорима или законом, не могу примењивати на односе који су настали пре дана објављивања одлуке Уставног суда, ако до тог дана нису правноснажно решени, док је ставом 3. истог члана прописано да се извршење правноснажних појединачних аката донетих на основу прописа који се више не могу примењивати, не може ни дозволити ни спровести, а ако је извршење започето, обуставиће се.

Наиме, доношењем наведене одлуке Уставног суда престао је законски основ да се судијама судова републичког ранга и апелационих судова исплаћује накнада за одвојени живот од породице, сходно одредби члана 58. став 1. Закона о Уставном суду. То је и био разлог за доношење оспореног решења председника Апелационог суда у Крагујевцу, које нема карактер одлуке о укидању стеченог права, него се ради о решењу којим је обустављено даље исплаћивање накнаде за одвојени живот тужиљи, односно којим се обуставља извршење правноснажног појединачног акта - решења Високог савета судства од 22.07.2014. године заснованог на неуставним одредбама Закона о судијама, сходно правилу о правном дејству одлуке Уставног суда из одредбе члана 60. став 3. Закона о Уставном суду. Сходно томе, правилан је закључак другостепеног суда да је без утицаја на законитост и правилност оспореног решења

чињеница да Високи савет судства није донео акт којим би ставио ван снаге своје решење којим је утврђено право тужиле на накнаду за одвојени живот од породице, нити је такво поступање у супротности са Универзалном декларацијом о независности судства, на коју се позива ревидент.

Поред тога, одредбом члана 5. став 1. Уредбе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима („Службени гласник РС“ бр. 44/08 – пречишћен текст и 78/12) прописано је, између осталог, да право на накнаду трошкова привременог или трајног премештаја у друго место рада, где спадају трошкови одвојеног живота од породице, остварују изабрана лица сходном применом одредаба уредбе Владе којом се уређује накнада трошкова и отпремнина државних службеника и намештеника, осим одредаба којима су утврђени посебни случајеви у којима државни службеник или намештеник нема право на накнаду за одвојени живот од породице. Ово је упућујућа норма која упућује на Уредбу о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ број 98/07 – пречишћени текст), којом је у члану 45. прописано да се државном службенику и намештенику, због привременог или трајног премештаја у друго место рада, надокнађују трошкови селидбе, трошкови посета породици и трошкови одвојеног живота од породице. Ова уредба је новелирана, па је тако чланом 10. став 2. Уредбе о изменама и допунама Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника („Службени гласник РС“ бр. 84/15 од 06.10.2015. године) прописано да државни службеник и намештеник коме је до дана ступања на снагу ове уредбе признато право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице у складу са раније важећим прописом то право остварује до истека периода на који му је то право признато, а најдуже годину дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Оспорено решење је донето правилном применом наведених норми, јер је утврђено да тужилци престаје право на накнаду трошкова за одвојени живот од породице закључно са 13.10.2016. године. Такође, у складу са цитираним одредбама наведених уредби Владе, трошкови за одвојени живот од породице могу се признати судији као изабраном лицу само у случају привременог или трајног премештаја у друго место рада, а не и у случају промене места рада због избора за судију инстанционо вишег суда на конкурс на којем се добровољно пријавио у циљу каријерног напредовања.

Код изложеног, инсистирање тужиле у ревизији на повреди права на имовину због додатних трошкова проузрокованих удаљеношћу њеног места пребивалишта од места рада – седишта другостепеног суда, остаје без значаја и утицаја на другачије одлучивање у овој правној ствари.

Тврдња ревидента да се на судије, као изабрана лица, не односе одредбе Уредбе о накнади трошкова и отпремнини државних службеника и намештеника занемарије упућујућу норму из члана 5. став 1. Уредбе о накнадама и другим примањима изабраних и постављених лица у државним органима, на коју је претходно указано, а што је, у битном, образложено и у оспореном решењу.

Надаље, немају основа ни наводи ревизије да је оспорено решење дискриминаторско и да тужилу ставља у неравноправан положај са судијама које имају место пребивалишта у седишту суда у којем обављају функцију. Ово из разлога

што сви раде под истим законом прописаним условима, на шта указује и Уставни суд да разлике у погледу уживања неког права утврђеног законом унутар једне групе лица у истој или сличној правној ситуацији не представљају неједнако поступање уколико за то разликовање постоји објективно и разумно оправдање. Поред тога, Уставни суд закључује да се сврха института накнаде трошкова за одвојени живот од породице огледа у својеврсној компензацији трошкова услед премештаја судије у друго место рада и који нема решено стамбено питање. Да је то разумно оправдање постојало и у односу на ову ситуацију, добило би свој нормативни основ, што у конкретном није случај. При томе, Врховни касациони суд указује да је чланом 1. Протокола 12 уз Европску конвенцију о људским правима зајемчена општа забрана дискриминације и да се у складу са тим начелом свако право које закон предвиђа мора остваривати без дискриминације по било ком основу. То значи да се на повреду начела дискриминације у остваривању неког права не може позивати лице коме по закону или другом пропису то право не припада.

На основу свега наведеног, Врховни касациони суд је применом члана 414. став 1. ЗПП, одлучио као у изреци.

Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић